

SPERREFRIST TIL TIRSDAG 26/9 kl. 10 00.

PRESSEMELDING

Thorolf Raftos Minnepris for Menneskets Rettigheter for 1995 tildeles

Komitéen for soldatmødre i Russland

"Vi, mødre, er imot bruk av våre sønner som et redskap i etniske konflikter"

Begrunnelse: Komitéen for soldatmødre i Russland tildeles årets Raftopris på grunn av sin innsats for menneskerettigheter og for å fremme en fredelig utvikling i et land som trues av etniske konflikter etter Sovjetunionens sammenbrudd. Ved å gi årets Rafto-pris til Komitéen for soldatmødre i Russland ønsker Raftostiftelsen å uttrykke støtte til lignende komitéer som finnes i store deler av det tidligere Sovjetunionen.

Bakgrunn: I kjølvannet av Afghanistan-krigen ble det opprettet flere organisasjoner for soldatmødre. Komitéen for soldatmødre i Russland, med hovedsete i Moskva, ble dannet i mars-april 1989 etter initiativ av Julia Gorjatsjeva. De ledende skikkelsene av idag er, utenom henne, Marija Kirbasova, Valentina Meljnikova og Galina Sevrjuk. Disse kvinnene har mange oppgaver og har fått allmenn anerkjennelse og respekt som en politisk nøytral organisasjon med høy integritet. De arbeider i en organisasjon med små ressurser, og de fleste kvinnene har ordinært arbeid i tillegg.

Komitéen for soldatmødre i Russland arbeider mot umenneskelige forhold i dagens russiske armé. - En ung mann som formes under slike forhold, blir aldri et normalt menneske. I militærleirene ødelegger Russland sin egen fremtid, sier soldatmødrene. Ved å forsvare enkeltmenneskets rettigheter arbeider de for et bedre Russland. De nøyer seg ikke med ord, men deltar i fredsmarsjer og demonstrasjoner; i Tsjetsjenia-konflikten har de reist til frontlinjen for å hente sine sønner. Ved fangeutvekslinger har de tsjetsjenske militære ledere utlevert fanger til soldatmødrene og kun til dem. Mødrene fra Russland og den lille fjellrepublikken Tsjetsjenia forstår hverandres språk og støtter hverandre. Soldatmødrene nekter å godta at brødre kjemper mot hverandre.

Fjernsynsbildene fra CNN i begynnelsen av Tsjetsjenia-konflikten huskes godt av mange: En liten gruppe tsjetsjenske kvinner nærmet seg de russiske stridsvognene og bønnfalte den russiske generalen. -Ikke skyt, vi vil ikke se flere gutter drept, gå i fred, gå... General Ivan Babitsjev, la armene sine rundt kvinnene og lovet dem det. Generalen ble siden avsatt.

Med denne prisen ønsker Raftostiftelsen å vise at vi anerkjenner og verdsetter det arbeidet soldatmødrene i Russland gjør.

Raftoprisen vil bli delt ut på Den Nationale Scene, lørdag den 4.november

En av lederne i komitéen for Soldatmødre i Russland, Galina Sjevruk, kan treffes på telefon; 095 7095 4223917 (mann og sønner snakker engelsk, Sjevruk snakker

på telefon; 095 7095 4223917 (mann og sønner snakker engelsk, østtjener kun russisk)
Komitéen har dessuten en "presstjeneste"; 095 7095 9282506

Raftostiftelsen

Thorolf Raftos Stiftelse for Menneskets Rettigheter ble opprettet i takknemlighet over professor Thorolf Raftos mangeårige innsats for undertrykte og forfulgte i Sovjetunionen og dens satelittstater og i erkjennelsen av at dette arbeidet ikke måtte stoppe opp etter Raftos død 4. november 1986. Stiftelsens arbeid er først og fremst en kamp mot likegyldigheten i den vestlige verden for hva som skjer utenfor deres egen stuedør.

Stiftelsen ser det som en stor oppgave å vekke medmenneskers samvittighet for den skrikende urett og menneskeforakt som øves mange steder i verden og som vi alle har et ansvar for. Den overskyggende selvopptatthet og blindhet for alt annet enn ens eget vel og velferd må vike for det tusenårgamle budskap: "Gjør mot andre hva du vil at andre skal gjøre mot deg."

Maktapparat er overalt livredd for individuelt mot og for at makt-misbrukene blir avslørt og gjort viden kjent. Derfor nytter det å kjempe mot dem som undertrykker og forfølger andre. Derfor trenger vi ildsjelene som går foran i en dyst, som ikke lar seg kujonere og som får andre til å kjempe med i den gode strid. Thorolf Rafto var en slik ildsjel.

Rafto-stiftelsen vil ønske å skape et tog av ildsjeler som er brennende opptatt av sin nestes ve og vel, dem som er fratatt elementære menneskerettigheter. Arnulf Øverlands manende ord er også Raftostiftelsens devise:

Du må ikke tåle så inderlig vel,
den urett som ikke rammer dig selv!

Tidligere Raftopris-mottakere

Den første Raftoprisen ble i 1987 tildelt Jiri Hajek, som var en mangeårig venn av Thorolf Rafto. Året etter gikk prisen til mannen bak Estlands såkalte syngende revolusjon, Trivimi Velliste, som kom til Bergen og mottok prisen.

I 1989 ble det besluttet å gi to priser; en til den ungarske ungdoms-organisasjonen FIDESZ som lenge var landets mest populære politiske parti og som var sterkt delaktig i demokratiseringsprosessen i Ungarn. En av deres ledere, Peter Molnar, kom til Bergen, og han var lenge medlem av parlamentet.

Den andre prisen gikk til den rumenske fransk-professoren Doina Cornea, som var selve symbolet for folkets motstand mot diktatoren Nicolae Ceausescu. Høsten

1989 satt hun i husarrest i sin hjemby Cluj i Romania, med Securitate utenfor døren. Hennes datter, som bor i Paris, kom til Bergen og mottok prisen på vegne av sin mor, og visste ikke om hun noensinne ville få se moren igjen.

Dette var i november 1989. Situasjonen i øst var usikker og spent. Halvannen måned senere ble Ceaucescu styrtet, Muren var åpnet, Øst-Europa hadde gjennomgått en bølge av revolusjoner. Endelig var ett av stiftelsens mål nådd.

Den 10.-11. februar 1990 arrangerte derfor stiftelsen i samarbeid med NHH Solidaritetshelg for Øst-Europa, der alle fem vinnere av Raftoprisen ble samlet i Bergen.

Raftoprisen for 1990 ble tildelt Aung San Suu Kyi fra Burma. Hun kunne på grunn av sin husarrest ikke komme til Bergen for å motta prisen, men hennes to sønner kom på hennes vegne. Raftostiftelsen benyttet sine kontakter fra Solidaritetshelgen til å få Vaclav Havel til å nominere henne til Nobels fredspris for 1991.

I 1991 ble prisen tildelt Jelena Bonner, Andrej Sakharovs enke. Økonomen Stanislav Shatalin holdt Rafto-forelesningen på NHH, den første i sitt slag, og Bonner deltok i et stort folkemøte på Torgalmenningen. Aung San Suu Kyis eldste sønn, Alexander, var tilstede under pris-utdelingen og holdt en appell for Burma og sin mor på teatret.

I 1992 gikk prisen til Preah Maha Ghosananda fra Kambodsja, som er landets øverste religiøse leder. Han har vært, og er, en av de viktigste brikker i gjenoppbyggingen av landet etter Røde Khmers herjinger, og har etter prisutdelingen gjennomført nok en Dhamma Yatra (fredsmarsj) gjennom det minnelagte landet som samlet og forente befolkningen.

Året etter gikk Raftoprisen til folket på Øst-Timor. Tidligere utenriksminister og diplomat José Ramos-Horta representerte denne folkegruppen ved prisoverrekkelser.

Øst-Timor har siden Indonesias annektering vært underlagt et brutalt styre med massive brudd på menneskerettighetene. Øst-Timors skjebne er at det er et lite land og folk og at det er nabo til en mektig stat. Intet land og folk har forholdsvis hatt så store så store tap som Øst-Timor. Tredjedelen av folket. José Ramos-Horta og folket i Øst-Timor har siden 1993 fortsatt sin kamp mot overgrepene og det brutale styret.

Fjorårets Raftopris gikk til den tyrkiske kvinnen Leyla Zana, som arbeidet for å bedre kurdernes forhold i Tyrkia, og de omkringliggende landene. Da prisen ble utdelt stod hun tiltalt med påstand om dødsstraff. Hun soner nå en 15 år lang fengselsstraff.

Leyla Zana er et symbol på fredens vei til en bedret situasjon for det lenge forfulgte kurdiske folk. Hun tar, som vi, sterk avstand fra all den vold og terror PKK og andre voldelige krefter står for.